

Nr 219

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde.

(1:a avd.)

DRIFTBUDGETEN

Tionde huvudtiteln

1:0) **Internationellt atomenergisamarbete.** I propositionen nr 190 har Kungl. Maj:t (bilaga 7, punkt 1, s. 55—58 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 18 oktober 1963) föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett mellan Institut för Atomenergi och Aktiebolaget Atomenergi den 30 augusti 1963 träffat avtal.

Inom det till Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) knutna European Nuclear Energy Agency (ENEA) har under senare år utförts vissa projektstudier avseende atomfartyg. Vid sidan härav har olika länder satt igång atomfartygsprojekt inom ramen för nationella program. I det av ENEA bedrivna studiearbetet har Sverige tagit aktiv del. Möjligheterna att i anslutning till det projektunderlag, som utarbetats inom ENEA, nå enighet om ett konkret fartygsbygge i internationell regi på bredare bas bedöms i dagens läge såsom mycket små, bl. a. med hänsyn till de planer på ifrågavarande område, som på senare tid vuxit fram i olika länder.

Enligt ett mellan Institut för Atomenergi i Norge och Aktiebolaget Atomenergi i Sverige preliminärt slutet avtal förbinder sig parterna att gemensamt under fyraårsperioden 1963—1966 genomföra ett studieprojekt, vilket siktar till att — med utgångspunkt från en inom det norska Institut för Atomenergi tidigare verkställd studie av fartygsreaktorer — undersöka möjligheterna att förenkla och förbilliga den utrustning, som ingår i en fartygsreaktor, och att belysa förutsättningarna för ekonomiskt motiverad atomdrift av fartyg. Slutmålet är att få fram projektunderlag och kostnads-kalkyler för ett lastfartyg utrustat med en lättvattenkyld kokareaktor avsedd för ett framdrivningsmaskineri med en kapacitet av 20 000—25 000

axelhästkrafter. Studie- och utvecklingsarbetet avses skola bedrivas i avslutning till det norska institutet.

Kostnaderna för studieprojektet beräknas till 12 500 000 norska kr. De ytterligare kostnader som på grund av oförutsedda utgifter och inträffade prisstegringar må uppkomma under avtalsperioden uppskattas till 2 000 000 norska kr. Angivna kostnader avses skola delas lika mellan de båda avtalsparterna.

Den svenska andelen av grundkostnaden å 12 500 000 norska kr. utgör således 6 250 000 norska kr. eller 4 580 000 svenska kr. För att täcka detta belopp har Eriksbergs mekaniska verkstadsaktiebolag, Aktiebolaget Göta-Verken, Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag, Allmänna svenska elektriska aktiebolaget samt Stal-Laval turbinaktiebolag förklarat sig beredda att bidra med tillhoppa 2 200 000 kr. Därutöver avser marinförvaltningen och atombolaget att lämna vardera ett bidrag å 400 000 kr. Återstoden av den svenska kostnadsandelen eller 1 580 000 kr. föreslår atombolaget skall täckas genom medelsanvisning från anslaget Internationellt atomenergisamarbete. Under den fyraåriga avtalsperioden skulle därför föreligga ett genomsnittligt årligt medelsbehov under anslaget om ca 400 000 kr. — Sveriges andel av de eventuellt ökade kostnaderna för oförutsett och prisstegringar avses skola fördelas mellan de olika intressenterna och staten i förhållande till andelarna i grundkostnaden.

Det planerade svensk-norska samarbetet avseende vissa studier om fartygsreaktorer har bedömts vara av betydelse för de svenska varven liksom för andra delar av den svenska industrien. Det torde visserligen ännu vara mycket ovisst på vilken sikt och under vilka förutsättningar atomdrift av fartyg kan ställa sig ekonomiskt lönsam. Svensk varvsindustri anser det emellertid angeläget att följa atomteknikens möjligheter på det marina området och successivt skaffa sig det erfarenhetsunderlag, som på sikt möjliggör engagemang i konkreta projekt, icke minst med tanke på den internationella ställning som industrien har att försvara. Med hänsyn härtill har det framstått som tekniskt och ekonomiskt fördelaktigt för svensk del att kunna knyta an till och engagera sig i det forskningsarbete, som redan tidigare inletts i Norge. En fortsatt samordning av tekniska och personella resurser på sätt förutsatts i avtalet ligger också helt i linje med strävandena att inom ramen för det nordiska samarbetet angripa gemensamma problemställningar. Den bör också till rimliga kostnader kunna ge värdefulla erfarenheter i fråga om de problem, som är förknippade med driften av atomfartyg.

Den del av den på Sverige belöpande kostnaden, som begärts täckt genom särskild statlig medelsanvisning, belöper sig till 1 580 000 kr. Därtill kan komma ett ytterligare medelsbehov för oförutsedda utgifter. Med hänsyn till det erfarenhetsutbyte, som studieprojektet kan beräknas ge svensk industri, anser departementschefen sig böra tillstyrka att det begärda an-

slagsstödet lämnas. Härför talar även projektets karaktär av utvecklingsarbete med möjlighet att utnyttja resultaten vid bedömningen av de tekniska och ekonomiska betingelserna över huvud för mindre reaktortyper. Erforderliga medel föreslås skola anvisas från det förslagsvis upptagna anslaget Internationellt atomenergisamarbete, vilket synes förutsätta att riksdagen godkänner avtalet. Anslaget kan under innevarande budgetår beräknas bli belastat med en kostnad av 400 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Utskottet. Det föreliggande studieprojektet siktar till att undersöka möjligheterna att förenkla och förbilliga den utrustning, som ingår i en fartygsreaktor, och att belysa förutsättningarna för ekonomiskt motiverad atomdrift av fartyg.

Såsom i ärendet upplysts har svensk varvsindustri ansett det angeläget att följa atomteknikens möjligheter på det marina området och successivt skaffa sig det erfarenhetsunderlag, som på sikt möjliggör engagemang i konkreta projekt, icke minst med tanke på den internationella ställning, som industrien har att försvara. Svenska varvs- och industriföretag ha visat stort intresse för ifrågavarande projekt genom att åta sig betydande bidrag till ändamålet.

Med hänsyn till det stöd, som projektet kan komma att ge svensk industri, vill utskottet tillstyrka att det preliminärt träffade avtalet godkännes. Detta innebär en särskild statlig medelsanvisning av 1 580 000 kr., att fördelas på fyra år. Utskottet har icke något att erinra mot att de erforderliga medlen anvisas från det förslagsvis upptagna anslaget Internationellt atomenergisamarbete.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan Institutet för Atomenergi och Aktiebolaget Atomenergi den 30 augusti 1963 träffade avtalet.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

2:o) **Förrådsbyggnad vid statens institut för hantverk och industri.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 58), innebärande medelsanvisning för täckande av merkostnader på grund av fördyrade sprängningsarbeten samt kostnadsstegringar av automatisk karaktär, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förrådsbyggnad vid statens institut för hantverk och industri* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 36 000 kr.

Stockholm den 6 december 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 215.